

p30konkor.com

زمان آزمون :

نام درس :

نام آموزشگاه :

تاریخ برگزاری :

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی :

نام دبیر :

عنوان آزمون : فنون ۱۰ درس ۷-۹

ردیف	لطفاً پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم								
۱	<p>برای هر یک از ابیات ستون الف ویژگی زبانی مناسب را از ستون ب انتخاب کنید.</p> <table><tr><td>الف</td><td>ب</td></tr><tr><td>الف) مهتری گر به کام شیر در است / شو خطر کن ز کام شیر بجوی</td><td>۱) کاربرد کلمات کهن</td></tr><tr><td>ب) چون بناگوش نیکوان شد باغ / از گل سیب و از گل بادام</td><td>۲) کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم</td></tr><tr><td>ج) که گر صیاد بیند هم چنینم / دهد حالی به گازر پوستینم</td><td>۳) تفاوت تلفظ واژگان در مقایسه با امروز</td></tr></table> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ الف) ۲ - ضمناً با توجه به فعل «شو» گزینه ۱ نیز صحیح است. ب) ۳ ج) ۱</p>	الف	ب	الف) مهتری گر به کام شیر در است / شو خطر کن ز کام شیر بجوی	۱) کاربرد کلمات کهن	ب) چون بناگوش نیکوان شد باغ / از گل سیب و از گل بادام	۲) کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم	ج) که گر صیاد بیند هم چنینم / دهد حالی به گازر پوستینم	۳) تفاوت تلفظ واژگان در مقایسه با امروز	
الف	ب									
الف) مهتری گر به کام شیر در است / شو خطر کن ز کام شیر بجوی	۱) کاربرد کلمات کهن									
ب) چون بناگوش نیکوان شد باغ / از گل سیب و از گل بادام	۲) کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم									
ج) که گر صیاد بیند هم چنینم / دهد حالی به گازر پوستینم	۳) تفاوت تلفظ واژگان در مقایسه با امروز									
۲	<p>با ذکر علت بنویسید شاعر در بیت «جفا پل بود بر عاشق شکستی / وفا پل بود، بر دشمن فشانندی» برای زیبایی آفرینی در شعر خود، از آرایه ترصیع استفاده کرده یا موازنه؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ موازنه - کلمات دو مصرع دوه دو با هم سجع متوازی و سجع متوازن دارند.</p>									
۳	<p>واژه‌ای به کار ببرید که با جایگزینی آن، آرایه ترصیع ایجاد شود.</p> <p>عالم همه عابدند و معبود یکی است / دنیا همه ساجدند و یکی است</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ بر وزن مفعول (کلماتی مانند مسجود، معبود و یا هر کلمه دیگر بر این وزن)</p>									
۴	<p>نشانه‌های هجایی بیت زیر با نشانه‌های هجایی کدام بیت، یکسان است؟</p> <p>«پای استدالیان چوبین بود / پای چوبین سخت بی‌تمکین بود»</p> <p>الف) دل اگر خداشناسی همه در رخ علی بین / به علی شناختم من، به خدا قسم خدا را</p> <p>ب) یار بد مار است هین بگریز از او / تا نریزد بر تو زهر آن زشت‌خو</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ب</p>									

با توجه به ویژگی‌های سبک خراسانی در جدول زیر، موارد ستون الف را به ستون ب متصل کنید.

الف	ب
الف) کاربرد دو نشانه برای یک متمم (۱) ادبی	
ب) شعر واقع‌گرا	(۲) زبانی
ج) قافیه و ردیف بسیار ساده است.	(۳) فکری

۵

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳

پاسخ: ۱ الف) ۲ ب) ۳ ج) ۱

پاسخ صحیح را از داخل کمانک انتخاب کنید.
شعر در سبک خراسانی معمولاً واقع‌گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی، محسوس (عینی - ذهنی) است.

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳

پاسخ: ۱ عینی

۶

کدام یک از جملات متن زیر نادرست است شماره آن را ذکر کنید. (دو مورد)
«نخستین آثار نظم زبان فارس بعد از اسلام ابتدا در سیستان و سپس در خراسان بزرگ پدید آمد.» (۱) به سبک این آثار
«سبک خراسانی» گفته‌اند و به علت آن که اوج آن در زمان سامانیان بوده است (۲)؛ آن را سبک سامانی نامیده‌اند. سبک
دوره سامانی را سبک بینابین نام نهادند (۳). زیرا ویژگی‌های سبک خراسانی در آن به چشم می‌خورد (۴).

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳

پاسخ: ۱ عبارت ۳ و ۴

۷

در تقطیع هجایی هر بیت زیر، چند هجای کشیده دیده می‌شود؟
هر که تأمل نکند در جواب / بیشتر آید سخنش ناصواب

سعدی

چند پرسى ز من چيستم من / نيستم نيستم نيستم من

میرزا حبیب خراسانی

مسائل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

هر	ک	ت	ا	م	ل	ن	ک	ن	د	ر	ج	و	ا
بیش	ت	را	ید	س	خ	ن	ش	نا	ص	و	ا	و	ا

پاسخ: ۱

۸

در این بیت ۳ هجای کشیده دیده می‌شود. دو هجای کشیده در پایان دو مصراع و یک هجای کشیده در ابتدای مصراع دوم.

چند	پُر	سی	ز	من	چین	تم	من
نیس	تم	نیس	تم	نیس	ت	من	من
U	-	U	U	U	-	U	-

در این بیت ۵ هجای کشیده دیده می‌شود. هجای یکم هر دو مصراع، هجای پنج هر دو مصراع و هجای سوم مصراع دوم.

شاعر در ابیات زیر، برای بهره‌گیری از آرایهٔ «سجع» چه شیوه‌ای را به‌کار گرفته است؟ توضیح دهید. بهارى كز دو رخسارش، همى شمس و قمر خيزد / نگارى كز دو ياقوتش همى شهد و شكر ريزد	کلیله و دمنه	برگ بی‌برگی بود ما را نوال / مرگ بی‌مرگی بود ما را حلال	مولوی	ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست	مولوی	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)	پاسخ: ۱ در بیت اول با بهره‌گیری از سجع‌های «متوازی و متوازن» آرایهٔ زیبای موازنه خلق شده است و این روش بر موسیقی درونی شعر افزوده است. در بیت سوم با بهره‌گیری از سجع متوازی، آرایهٔ ترصیع خلق شده است.				
کدام بیت از نظر کاربرد «سج»، ارزش موسیقایی بیشتری دارد؟ هم عقل دویده در رکابت / هم شرع خزیده در پناهت	جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی	ما برون را ننگریم و قال را / ما درون را بنگریم و حال را	مولوی	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)	پاسخ: ۱ بیت دوم ارزش موسیقایی بیشتری دارد، زیرا واژگان دو مصراع، سجع متوازی هستند و آرایهٔ «ترصیع» دارد.						
در کدامیک از ابیات، شاعر از آرایهٔ ترصیع، بهره برده است؟ دلیل انتخاب خود را بنویسید. (۱) عالم همه عابدند و معبود یکی است / دنیا همه ساجدند و مسجود یکی است	فرخی یزدی	(۲) چرا نهم؟ نهم دل بر خیالت / چرا ندهم؟ دهم جان در وصال	خاقانی	(۳) چرا مطرب نمی‌خواند سرودی؟ / چرا ساقی نمی‌گوید درودی؟	ابتهاج	(۴) راه وصل تو، راه پر آسیب / درد عشق تو، درد بی درمان	هاتف اصفهانی	(۵) ما ز بالاییم و بالا می‌رویم / ما ز دریاییم و دریا می‌رویم	مولوی	مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)	پاسخ: ۱ بیت ۵ آرایهٔ ترصیع دارد. زیرا واژگان روبه‌روی هم سجع متوازی‌اند.

ما	ز	بالاییم	و	بالا	می‌رویم
ما	ز	دریاییم	و	دریا	می‌رویم

در کدام بیت‌ها، آرایهٔ موازنه به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.
(۱) گر عزم جفا داری، سر در رخت اندازم / و راه وفا گیری، جان در قدمت ریزم

سعدی

(۲) ز گرز تو خورشید گریان شود / ز تیغ تو بهرام بریان شود

فردوسی

(۳) جفا پل بود، بر عاشق شکستی / وفا گل بود، بر دشمن فشاندی

خاقانی

(۴) همه شوری و نشاطی، همه عشقی و امیدی / همه سحری و فسونی، همه نازی و خرامی

شفیعی کدکنی

(۵) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد / تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد

خواجوی کرمانی

(۶) در بزم ز رخسار دو صد شمع برافروز / وز لعل شکر بار، می و نقل فرو ریز

عراقی

(۷) پرواز به آنجا که نشاط است و امید است / پرواز به آنجا که سرود است و سرور است

فریدون مشیری

(۸) نظر تا کنی عرض نقل است و می / نفس تا کنی، حرف چنگ است و نی

بیدل دهلوی

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

پاسخ: ۱ بیت آرایهٔ موازنه دارد، زیرا واژگان روبه روی هم، سجع متوازی یا متوازن اند.

گر	عزم	جفا	داری	سر	در	رخت	اندازم
ور	راه	وفا	گیری	جان	در	قدمت	ریزم

(۲) بیت آرایهٔ موازنه دارد، زیرا واژگان روبه روی هم، سجع متوازی یا متوازن اند.

ز	گرز	تو	خورشید	گریان	شود
ز	تیغ	تو	بهرام	بریان	شود

(۳) بیت آرایهٔ موازنه دارد، زیرا واژگان روبه روی هم، سجع متوازی یا متوازن اند.

جفا	پل	بود	بر	عاشق	شکستی
وفا	گل	بود	بر	دشمن	فشاندی

(۴) موازنه این بیت از نوع «ترصیع» است. زیرا همهٔ سجع‌ها از نوع «متوازن» هستند.

همه	شوری	و	نشاطی	همه	عشقی	و	امید
همه	سحری	و	فسونی	همه	نازی	و	حرامی

(۵) بیت آرایهٔ موازنه دارد.

تیر	بلای	او	را	جز	دل	هدف	نباشد
تیغ	جفای	او	را	جز	جان	سپر	نباشد

(۶) این بیت موازنه ندارد.

(۷) بیت آرایهٔ موازنه دارد.

پرواز	به	آن	جا	که	نشاط	است	و	امید	است
پرواز	به	آن	جا	که	سرود	است	و	سرور	است

(۸) بیت آرایهٔ موازنه دارد.

نظر	تا	کنی	عرض	نقل	است	و	می
نفس	تا	کنی	حرف	چنگ	است	و	نی

با توجه به علامت هجاها، کدام واژه‌ها با حذف همزه، تلفظ شده‌اند؟

بادآورده: $U - - -$
 پلنگ افکن: $- - U - U$
 دانش آموز: $U - - - -$
 گل اندام: $U - - -$
 پیام آور: $- - - U$
 خوش اندام: $U - - U$
 کارآموده: $U - U - -$

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

حذف همزه	د	وَر	دا	با
	U	-	-	-

پاسخ: ۱ بادآورده: $U - - -$

پلنگ افکن: $- - U - U$

پ	لنگ	اف	کن	(بدون حذف همزه)
U	U -	-	-	

دانش آموز: $U - - - -$

دا	نِش	ا	موز	(بدون حذف همزه)
-	-	-	U -	

گل اندام: $U - - -$

گل	اَن	دام	(بدون حذف همزه)
-	-	U -	

پیام آور: $- - - U$

پ	یا	ما	ور	(حذف همزه)
U	-	-	-	

خوش اندام: $U - - U$

خُ	شَن	دام	(حذف همزه)
U	-	U -	

کارآموده: $U - U - -$

کا	راز	مو	د	(حذف همزه)
-	U -	-	U	

تقطیع هجایی ابیات زیر را انجام دهید.

کی رفته‌ای ز دل که تمنا کنم تو را؟ / کی بوده‌ای نهفته که پیدا کنم تو را؟

فروغی بسطامی

آینه ار نقش تو بنمود راست / خودشکن، آینه شکستن خطاست

نظامی

اگر کاری کنی مزدی ستانی / چو بیکاری، یقین بی‌مزد مانی

ناصر خسرو

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

کی	رَف	ت	ای	ز	دل	ک	ت	مَن	نا	ک	نَم	ت	را
کی	بو	د	ای	ن	هف	ت	ک	پی	دا	ک	نَم	ت	را
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-

آ	ی	ن	ار	نَق	ش	ت	بَن	مو	د	راست
خُد	ش	ک	نا	یی	ن	ش	کَس	تَن	خ	طاست
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-

آ	مَر	کا	ری	ک	نی	مُز	دی	س	تا	نی
چ	بی	کا	ری	ی	قین	بی	مُز	د	ما	نی
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

پاسخ: ۱

واژه‌های زیر را یک بار با حذف همزه و بار دیگر بدون همزه بخوانید و به خط عروضی بنویسید.
سرآمد، دل‌انگیز، جنگ‌آور، شب‌آهنگ، شیرافکن، دارآباد

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

سَ را مد، سر آمد	دَل ن گیز، دل آن گیز	جَن گا وَر، جنگ آ وَر	شَن با هَنگ، شَب آ هَنگ
شَی رَف کَن، شیر اف کَن	دَا را باد، دار آ باد		

پاسخ: ۱

واژه‌های زیر را با خط عروضی بنویسید و مرز هر کدام از واژه‌ها را که بیش از یک هجا دارد، مشخص کنید.
رهایی، لانه، خویشتن‌شناسی، محبت، دلنوازان، نیکو، خواهش، رهرو، بزرگراه، بنفشه، ملالت، التماس، خود، سفینه، چون، پشتوانه، مجموعه، روزنه، خواستن، مؤذن، کاشته، راهوار

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

رَها یی، لَانِ، خَیْش تَن شِ ناسی، مَحَبَّت، دَل نَ وَا زان، نِی کو، خَا هِش، رَه رو، بَ زَرگ راه،
بَ نَف شِ، مَ لَآ لَت، اِل بَ ماس، خُد، سَ فِی نِ، چُن، پُشت وَا نِ، مَج مو ع، رُو ز نِ، خاس تَن،
مُ عَذ نِ، کاش تَ، راه وار.

پاسخ: ۱

هجای بیت زیر را، مشخص کنید.

مرّوت نباشد بر افتاده زور
بَرَد مرغِ دُون، دانه از پیش مور

سعدی

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)

مُ	رُو	وَت	نَ	با	شَد	بَ	رَف	تا	د	زور
بَ	رَد	مُر	غ	دُون	دا	نِ	عَز	پِی	شِ	مور

پاسخ: ۱

	<p>نام و نام خانوادگی خود را با خطّ عروضی بنویسید.</p> <p>۱۸</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ به عهده دانش آموز</p>
	<p>دو مورد از ویژگی های نثر زیر را بنویسید.</p> <p>به روزگار خسرو، اندر وقت بوذرجمهر، رسولی آمد از روم. خسرو بنشست چنان که رسم ملوک بود؛ و رسول را بار داد. پیش رسول با وزیر، بوذرجمهر، گفت: «ای فلان همه چیز در عالم تو دانی؟»</p> <p>بوذر جمهر گفت: «نه، ای خدایگان!»</p> <p>خسرو از آن طیره شده و از رسول، خجل گشت. پرسید که همه چیز پس که داند؟</p> <p>بوذرجمهر گفت: «همه چیز را همگان دانند و همگان هنور از مادر زاده نشده اند».</p> <p>۱۹</p> <p>قابوس نامه، کیکاووس</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ نثر دوره غزنوی و سلجوقی است. ویژگی ها: افزایش کاربرد واژگان عربی نسبت به دوره قبل (رسول، ملوک، خجل، طیره و ...) کاربرد واژگان کهنه، مانند «اندر» و «خدایگان». جابه جایی اجزای جمله (رسولی آمد از روم). آوردن «ب» در آغاز فعل (بنشست).</p>
	<p>متن زیر مربوط به کدام دوره نثر است؟ دو مورد از ویژگی های نثر این دوره را بنویسید.</p> <p>چهاردهم صفر را به شهر سراب رسیدم و شانزدهم صفر از شهر سراب رفتم. بیستم صفر سنه ۴۳۸ به شهر تبریز رسیدم و آن پنجم شهریور قدیم بود؛ شهری آبادان؛ مرا حکایت کردن که بدین شهر زلزله افتاد. بعضی از شهر خراب شده بود و بعضی دیگر را آسیبی نرسیده بود و گفتند چهل هزار آدمی هلاک شده بودند؛ و در تبریز، «قطران» نام، شاعری را دیدم؛ شعری نیک می گفت؛ اما زبان فارسی نیکو نمی دانست؛ پیش من آمد؛ دیوان منجیک و دیوان دقیقی بیاورد و پیش من بخواند و هر معنی که او را مشکل بود، از من بپرسید و شرح آن بنوشت و اشعار خود بر من خواند.</p> <p>۲۰</p> <p>سفرنامه، ناصر خسرو</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-پایه دهم-علوم و فنون ادبی (۱)</p> <p>پاسخ: ۱ نثر دوره غزنوی و سلجوقی است. ویژگی ها: توصیفات جزیی و فراوان، کوتاهی جمله ها، آوردن «ب» در آغاز فعل (بیاورد، بخواند، بپرسید، بنوشت)، کاربرد «را» به معنی «در» (چهاردهم صفر را به شهر سراب رسیدم). کاربرد واژگان عربی نسبت به دوره قبل بیشتر می شود. همچنین حذف فعل به قرینه.</p>
<p>با توجه به شعر زیر، به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید.</p> <p>مرا بسود و فروریخت هر چه دندان بود / نبود دندان، لا بل چراغ تابان بود</p> <p>سپید سیم زده بود و درّ و مرجان بود / ستاره سحری بود و قطره باران بود</p> <p>یکی نماند کنون زان همه، بسود و بریخت / چه نحس بود! همانا که نحس کیوان بود</p> <p>نه نحس کیوان بود و نه روزگار دراز / چه بود؟ منت بگویم: قضای یزدان بود ...</p> <p>همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود / دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود</p> <p>تو رودکی را، ای ماهرو، کنون بینی / بدان زمانه ندیدی که این چنینان بود</p> <p>بدان زمانه ندیدی که در جهان رفتی / سرودگویان، گویی هزارستان بود</p> <p>شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت / شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود</p> <p>کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم / عصا بیار که وقت عصا و انبان بود</p>	

	<p>شعر رودکی را از نظر ویژگی‌های ادبی بررسی نمایید.</p> <p>۲۱ پاسخ: ۱ قالب شعر قصیده است. ردیف، بود / قافیه: دندان، تابان، باران و ... / شعر واقع‌گراست و توصیفات، طبیعی، ساده، محسوس و عینی است. استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است، بیت دوم، تلمیح و تکرار - بیت ششم تشبیه و ... / شعر جنبه پند و اندرز دارد و تعالیم ساده و عملی در آن دیده می‌شود.</p>	
	<p>ویژگی‌های زبانی این شعر چیست؟</p> <p>۲۲ پاسخ: ۱ سادگی زبان شعر، کم بودن واژگان عربی (لا، بل، نحس، قضا، شعر، شاعر)، استفاده از واژه‌های کهنه و مهجور (بسود، انبان) - به کارگیری «ی» استمراری به جای «ی» - افزودن «ب» بر سر فعل ماضی (بسود، بریخت)</p>	
	<p>«سبک فکاهی» جزء کدامیک از انواع طبقه‌بندی‌های مربوط به سبک محسوب می‌شود؟</p> <p>۲۳ پاسخ: ۱ براساس محتوی ۲ براساس هدف ۳ براساس قلمرو دانش ۴ به تناسب مخاطب</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.</p>	
	<p>کدام عبارت با توضیح مقابل آن مغایرت دارد؟</p> <p>۱ خسرو از آن طیره شده و از رسول خجل گشت، پرسید که همه چیز پس که داند؟ (قابوس‌نامه - دوره غزنوی و سلجوقی)</p> <p>۲ کس فرستاد به شهرهای خراسان و هشیاران از آنجا بیاورد از هر شارستان، گرد کرد و بنشانند. (سفرنامه ناصر خسرو - دوره غزنوی)</p> <p>۳ از ایشان فتوای کرد که روا باشد که ما این کتاب را به زبان پارسی گردانیم؟ گفتند: روا باشد. (ترجمه تفسیر طبری - قرن چهارم و پنجم)</p> <p>۴ این ضحاک را اژدها به وی، از آن گفتندی که بر کتف او دو پاره‌گوشت بود بزرگ بر رُسته دراز. (تاریخ بلعمی - دوره سامانی)</p> <p>۲۴ پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عبارت این گزینه از مقدمه «شاهنامه ابومنصوری» ذکر شده است که از متون سبک دوره سامانی است. ضمناً از نشانه‌هایی چون کاربرد واژگان کهن مانند «شارستان» در معنای «شهر» و «گرد کردن» در معنای «جمع کردن» می‌توان به سبک این نوشته پی برد.</p> <p>توضیحات مقابل عبارات در دیگر گزینه‌ها همگی درست هستند. ویژگی‌های سبکی متن‌های دیگر گزینه‌ها عبارتند از:</p> <p>گزینه ۱: «طیره شدن» به معنای «خجالت، شرمندگی / خشم و غضب» کلمه‌ای عربی است که نشان می‌دهد متن مربوط به سبکی است که لغات عربی کاربرد بیشتری یافته‌اند، از جمله سبک دوره غزنوی و سلجوقی.</p> <p>گزینه ۳: تکرار «روا باشد» و کاربرد شکل کهن «پارسی» برای کلمه «فارسی» از ویژگی‌های سبک دوره سامانی است.</p> <p>گزینه ۴: کاربرد شکل کهن فعل ماضی استمراری (گفتندی) و واژگانی مانند «بر رُسته» از ویژگی‌های سبک دوره سامانی‌اند.</p>	

	<p>مفهوم کلی کدام بیت با بیت زیر، «تضاد» دارد؟ «بگشود گره ز زلف زرتار / محبوه نیلگون عماري»</p> <p>۱ دوش چو سلطان چرخ تافت به مغرب عنان / گشت ز سير شهاب روی هوا پرسنان</p> <p>۲ هزاران نرگس از چرخ جهانگرد / فرو شد تا برآمد یک گل زرد</p> <p>۳ چو از کوه بفروخت گیتی فروز / دو زلف شب تیره بگرفت روز</p> <p>۴ هر صبحدم آن ترک پری رخ ز شبستان / چون چشمه خورشید درخشان به درآید</p> <p>کنکوره‌های خارج از کشور-سراسری-انسانی</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بیت سؤال از آغاز صبح سخن می‌گوید و بیت گزینه ۱ از آغاز شب. از این رو با یکدیگر تضاد مفهومی دارند.</p>	۲۵
	<p>بیت «بگشود گره ز زلف زرتار / محبوه نیلگون عماري» با کدام بیت ارتباط تصویری دارد؟</p> <p>۱ مرغ تیزآهنگ لختی پر فشاند / تا عمود زرفشان بنمود صبح</p> <p>۲ گل چون رخ لیلی از عماري / بیرون زده سر ز تاجداری</p> <p>۳ تو تا ز شرم فکندی به چهره زلف سیاه / فغان ز خلق برآمد که آفتاب گرفت</p> <p>۴ چو تاج خور روشن آمد پدید / سپیده ز خم کمان بردمید</p> <p>سراسری-انسانی-۱۴۰۲ تیرماه</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. منظور از «محبوه نیلگون عماري» در بیت صورت سؤال «خورشید» است و بیت صحنه طلوع خورشید را توصیف می‌کند. در بیت گزینه ۴ نیز فردوسی با لحنی حماسی طلوع آفتاب و شروع روز را توصیف کرده است. «خور» در این بیت همان خورشید است. تشریح گزینه‌های دیگر: گزینه ۱: این بیت خاقانی هم به آغاز صبح اشاره دارد، اما از لحاظ تصویری با بیت صورت سؤال قرابت چندانی ندارد، زیرا دقیقاً به طلوع خورشید اشاره نکرده است. گزینه ۲: شاعر این بیت به توصیف باز شدن شکوفه گل پرداخته است و گل را به لیلی (معشوق) تشبیه کرده است که سرش را از عماري (کجاوه) بیرون آورده است. گزینه ۳: وقتی زلف معشوق بر چهره‌اش افتاد، مردم بانگ برآوردند که آفتاب گرفت (تشبیه روی معشوق به آفتاب).</p>	۲۶
	<p>با توجه به ویژگی‌های قلمرو سه‌گانه شعر در سبک خراسانی، کدام مورد <u>نادرسیت</u> است؟</p> <p>۱ واقع‌گرا بودن شعر و توصیفات عمدتاً طبیعی و ساده (قلمرو ادبی)</p> <p>۲ طبیعی و معتدل بودن استفاده از آرایه‌های ادبی (قلمرو ادبی)</p> <p>۳ ساده بودن اشعار پندآموز و اندرزگونه (قلمرو فکری)</p> <p>۴ حاکم بودن روح حماسه بر ادبیات (قلمرو فکری)</p> <p>سراسری-انسانی-۱۴۰۲ تیرماه</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. جمله آمده در گزینه ۱ جزو ویژگی‌های فکری شعر سبک خراسانی است نه ادبی.</p>	۲۷

	<p>مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱ مکن تا توانی دل خلق ریش / وگر می‌گنی می‌گنی بیخ خویش ۲ چنین است گردنده کار جهان / که ماتم کند سور را در زمان ۳ نگه کن در همه روزی به فردات / مکن بد تا نبینی بد مکافات ۴ مپندار سنگ گران از برت / که چون بازگردد فتد بر سرت <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مفهوم ابیات گزینه‌های ۱، ۳ و ۴: در این ابیات، موضوع این است که آدمی نباید کاری ناشایست (آزردن مردم، بد کردن و سنگ‌گران انداختن) انجام دهد که در آینده مجبور باشد مکافات آن عمل را بکشد.</p> <p>مفهوم بیت گزینه ۲: در این بیت، شاعر به ویژگی ناپایداری احوال در جهان اشاره دارد و می‌گوید ممکن است در لحظه‌ای، ماتم شخص به سور و سرور تبدیل شود.</p>	۲۸
	<p>کدام مورد به‌ترتیب، بیانگر «ویژگی نثر دوره سامانی و ویژگی فکری شعر سبک خراسانی» است؟</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱ تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز - توجه به صفا و پالایش درون در سروده‌های این عصر ۲ به‌کارگیری لغات کم‌کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد - استفاده از قافیه و ردیف‌های بسیار ساده ۳ تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی - غالب بودن روح شادی و نشاط و خوش‌باشی ۴ آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان - حاکم بودن روح حماسه بر ادبیات این دوره <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. موارد این گزینه با توجه به صورت سؤال صحیح‌اند.</p> <p>از دیگر ویژگی‌های نثر دوره سامانی می‌توان به ایجاز و اختصار در لفظ و معنا، کوتاهی جملات، بهره‌گیری کمتر از لغات عربی و افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر عربی اشاره کرد.</p> <p>ویژگی‌های فکری دیگر در شعر خراسانی هم عبارتند از: واقع‌گرایی در شعر و توصیفات طبیعی، ساده، محسوس و عینی - معشوق زمینی - سادگی و جنبه عملی و دستوری در اشعار اندرزگونه - فکر و کلام ساده و به دور از پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و فلسفی. تشریح گزینه‌های دیگر:</p> <p>گزینه ۱: ویژگی زبانی شعر سبک خراسانی - ویژگی فکر شعر سبک عراقی</p> <p>گزینه ۲: ویژگی زبانی شعر سبک خراسانی و نثر دوره سامانی - ویژگی ادبی شعر سبک خراسانی</p> <p>گزینه ۴: ویژگی نثر دوره دوم (عراقی) - ویژگی فکری شعر سبک خراسانی</p>	۲۹
	<p>مفهوم عبارات زیر از کدام بیت، دریافت نمی‌شود؟</p> <p>«بوذرجمهر گفت: همه چیز را همگان دانند و همگان هنوز از مادر زاده نشده‌اند.»</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱ روشنی عقل به جان داده‌ای / چاشنی دل به زبان داده‌ای ۲ اهل خرد گرچه در این ره بسند / در همه چیزی نه به تنها رسند ۳ سفره حکمت نه به یک جا نهند / تحفه دانش نه به یک تن دهند ۴ عقل در این ره همه‌دانی ندید / او همه‌دان است که عقل آفرید <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.</p>	۳۰

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

	<p>کدام بیت «فاقد» ویژگی «زبانی» سبک خراسانی است؟</p> <p>۱) چنین آن دو ماهر در آداب ضرب / ز هم رد نمودند هفتاد حرب</p> <p>۲) خود و نامداران هزار و دویست / تو گفتی کشان بر زمین جای نیست</p> <p>۳) ز فتراک بگشود پیچان کمند / بینداخت و آمد میانش به بند</p> <p>۴) کمان به زه را به بازو فکند / به بند کمر بر بزد تیر چند</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.</p> <p>کنکوره‌های خارج از کشور-سراسری-انسانی</p>	۳۱
	<p>ویژگی‌های زبانی «سبک خراسانی» در کدام مصراع‌ها مشهود است؟</p> <p>الف) به رنج اندر است ای خردمند گنج</p> <p>ب) یک است ابلهان را شتاب و شکیب</p> <p>ج) چه پرسى کزین پس نبینی تو کام</p> <p>د) به فتراک بریست پیچان کمند</p> <p>هـ) کمان را بمالید رستم به چنگ</p> <p>۱) الف - ب - د ۲) الف - ج - د ۳) ب - ج - د ۴) ب - ج - هـ</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.</p> <p>کنکوره‌های خارج از کشور-سراسری-انسانی</p>	۳۲
	<p>کدام موارد، از ویژگی‌های «فکری» سبک خراسانی محسوب می‌شود؟</p> <p>الف) حاکم بودن روح حماسه بر ادبیات این دوره</p> <p>ب) واقع‌گرا بودن شعر، محسوس و عینی بودن آن و سادگی توصیفات</p> <p>ج) بهره گرفتن از تشبیهات حسی در توصیف پدیده‌ها</p> <p>د) رشد قالب غزل در اواخر این دوره</p> <p>۱) الف - ب ۲) الف - د ۳) ب - د ۴) ب - ج</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ویژگی‌های فکری سبک خراسانی: غلبه روح شادی و نشاط و خوش‌باشی - واقع‌گرایی و توصیفات طبیعی، ساده، محسوس و عینی - معشوق عمدتاً زمینی - حاکم بودن روح حماسه بر ادبیات - سادگی و جنبه عملی و دستوری داشتن اشعار پندآموز و اندرزگونه - فکر و کلام ساده و عدم وجود پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و فلسفی - مضمون عمده اشعار این سبک، حماسه، مدح، اندرز و ... است.</p> <p>سراسری-انسانی-۱۴۰۰</p>	۳۳

پاسخنامه تشریحی

۱ الف) ۲ - ضمناً با توجه به فعل «شو» گزینه ۱ نیز صحیح است. ب) ۳ ج) ۱

۲ موازنه - کلمات دو مصرع دوبه‌دو با هم سجع متوازی و سجع متوازن دارند.

۳ بر وزن مفعول (کلماتی مانند مسجود، معبود و یا هر کلمه دیگر بر این وزن)

۴ گزینه ب

۵ الف) ۲ ب) ۳ ج) ۱

۶ عینی

۷ عبارت ۳ و ۴

هر	ک	ت	اُم	مُل	نَ	کُ	نَد	دَر	جَ	وَاب
بیش	ت	را	یَد	سُ	خَ	نَش	نا	صَ	وَاب	

در این بیت ۳ هجای کشیده دیده می‌شود. دو هجای کشیده در پایان دو مصرع و یک هجای کشیده در ابتدای مصرع دوم.

چند	پُر	سی	ز	من	چینس	تم	من
نیس	تم	نیس	تم	نیس	ت	من	من
U	-	U	U	-	U	-	-

در این بیت ۵ هجای کشیده دیده می‌شود. هجای یکم هر دو مصرع، هجای پنج هر دو مصرع و هجای سوم مصرع دوم.

۹ در بیت اول با بهره‌گیری از سجع‌های «متوازی و متوازن» آرایه زیبای موازنه خلق شده است و این روش بر موسیقی درونی شعر افزوده است.

در بیت سوم با بهره‌گیری از سجع متوازی، آرایه ترصیع خلق شده است.

۱۰ بیت دوم ارزش موسیقایی بیشتری دارد، زیرا واژگان دو مصرع، سجع متوازی هستند و آرایه «ترصیع» دارد.

۱۱ بیت ۵ آرایه ترصیع دارد. زیرا واژگان روبه‌روی هم سجع متوازی‌اند.

ما	ز	بالایم	و	بالا	می‌رویم
ما	ز	دریایم	و	دریا	می‌رویم

۱) بیت آرایهٔ موازنه دارد، زیرا واژگان روبه‌روی هم، سجع متوازی یا متوازن‌اند.

گر	عزم	جفا	داری	سر	در	رهت	اندازم
ور	راه	وفا	گیری	جان	در	قدمت	ریزم

۲) بیت آرایهٔ موازنه دارد، زیرا واژگان روبه‌روی هم، سجع متوازی یا متوازن‌اند.

ز	گرز	تو	خورشید	گریان	شود
ز	تیغ	تو	بهرام	بریان	شود

۳) بیت آرایهٔ موازنه دارد، زیرا واژگان روبه‌روی هم، سجع متوازی یا متوازن‌اند.

جفا	پل	بود	بر	عاشق	شکستی
وفا	گل	بود	بر	دشمن	فشانیدی

۴) موازنه این بیت از نوع «ترصیع» است. زیرا همهٔ سجع‌ها از نوع «متوازن» هستند.

همه	شوری	و	نشاطی	همه	عشقی	و	امید
همه	سحری	و	فسونی	همه	نازی	و	حرامی

۵) بیت آرایهٔ موازنه دارد.

تیر	بلای	او	را	جز	دل	هدف	نباشد
تیغ	جفای	او	را	جز	جان	سپر	نباشد

۶) این بیت موازنه ندارد.

۷) بیت آرایهٔ موازنه دارد.

پرواز	به	آن	جا	که	نشاط	است	و	امید	است
پرواز	به	آن	جا	که	سرود	است	و	سرور	است

۸) بیت آرایهٔ موازنه دارد.

نظر	تا	کنی	عرض	نقل	است	و	می
نفس	تا	کشی	حرف	چنگ	است	و	نی

U - - -

با	دا	وَر	دِ	(حذف همزه)
-	-	-	U	

پلنگ افکن:

--U - U

پ	لنگ	اف	کن	(بدون حذف همزه)
U	U -	-	-	

دانش آموز:

U - - - -

دا	نِش	ا	موز	(بدون حذف همزه)
-	-	-	U -	

گل اندام:

U - - -

گل	اَن	دام	(بدون حذف همزه)
-	-	U -	

پیام آور:

- - - U

پ	یا	ما	ور	(حذف همزه)
U	-	-	-	

خوش اندام:

U - - U

خُ	شَن	دام	(حذف همزه)
U	-	U -	

کار آزموده:

U - U - -

کا	راز	مو	دِ	(حذف همزه)
-	U -	-	U	

کی	رَف	تِ	ای	ز	دل	کِ	تِ	مَن	نا	کُ	نَم	تُ	را
کی	بو	دِ	ای	نَ	هف	تِ	کِ	پی	دا	کُ	نَم	تُ	را
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-

آ	یِ	نِ	ار	نُق	ش	تِ	بِن	مو	د	راست
خُد	شِ	کَ	نا	یِ	نِ	شِ	گَس	تَن	خَ	طاست
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-

اَ	گر	کا	ری	کُ	نی	مُز	دی	س	تا	نی
چُ	بی	کا	ری	یِ	قین	بی	مُز	د	ما	نی
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

* سَ را مد، سر آمد * دِلن گیز، دل آن گیز * جَن گا وَر، جنگ آ وَر * شَن با هنگ، شَب آ هنگ *
 * شی رَف کن، شیر آف گَن * دا را باد، دار آ باد *

رَها یی، لَای، خیش تَن شِ ناسی، مَ حَب بُت، دَل نَ وَا زان، نِی کو، خا هِش، رَه رو، بَ زَرگ راه،
بَ نَف شِ، مَ لا لَت، اِل بَ ماس، خَد، سَ فی نِ، چُن، پُشت وَا نِ، مَچ موع، رُو زَ نِ، خاس تَن،
مَ عَد نِ، کاش تَ، راه وار.

۱۶

مُ رُو وَت نَ با شَد بَ رَف تا د زور
بَ رَد مُر غِ دُون دا نِ عَز پِی شِ مور

۱۷

۱۸ به عهده دانش آموز

۱۹ نثر دوره غزنوی و سلجوقی است. ویژگی‌ها: افزایش کاربرد واژگان عربی نسبت به دوره قبل (رسول، ملوک، خجل، طیره و ...) کاربرد واژگان کهنه، مانند «اندر» و «خدايگان». جابه‌جایی اجزای جمله (رسولی آمد از روم). آوردن «ب» در آغاز فعل (بنشست).

۲۰ نثر دوره غزنوی و سلجوقی است. ویژگی‌ها: توصیفات جزئی و فراوان، کوتاهی جمله‌ها، آوردن «ب» در آغاز فعل (بیاورد، بخواند، بپرسید، بنوشت)، کاربرد «را» به معنی «در» (چهاردهم صفر را به شهر سراب رسیدم). کاربرد واژگان عربی نسبت به دوره قبل بیشتر می‌شود. همچنین حذف فعل به قرینه.

۲۱ قالب شعر قصیده است. ردیف، بود / قافیه: دندان، تابان، باران و ... / شعر واقع‌گراست و توصیفات، طبیعی، ساده، محسوس و عینی است. استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است، بیت دوم، تلمیح و تکرار - بیت ششم تشبیه و ... / شعر جنبه پند و اندرز دارد و تعالیم ساده و عملی در آن دیده می‌شود.

۲۲ سادگی زبان شعر، کم بودن واژگان عربی (لا، بل، نحس، قضا، شعر، شاعر)، استفاده از واژه‌های کهنه و مهجور (بسود، انبان) - به کارگیری «ی» استمراری به جای «ی» - افزودن «ب» بر سر فعل ماضی (بسود، بریخت)

۲۳ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۲۴ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عبارت این گزینه از مقدمه «شاهنامه ابومنصوری» ذکر شده است که از متون سبک دوره سامانی است. ضمناً از نشانه‌هایی چون کاربرد واژگان کهن مانند «شارستان» در معنای «شهر» و «گرد کردن» در معنای «جمع کردن» می‌توان به سبک این نوشته پی برد.

توضیحات مقابل عبارات در دیگر گزینه‌ها همگی درست هستند. ویژگی‌های سبکی متن‌های دیگر گزینه‌ها عبارتند از: گزینه ۱: «طیره شدن» به معنای «خجالت، شرمندگی / خشم و غضب» کلمه‌ای عربی است که نشان می‌دهد متن مربوط به سبکی است که لغات عربی کاربرد بیشتری یافته‌اند، از جمله سبک دوره غزنوی و سلجوقی.

گزینه ۳: تکرار «روا باشد» و کاربرد شکل کهن «پارسی» برای کلمه «فارسی» از ویژگی‌های سبک دوره سامانی است.

گزینه ۴: کاربرد شکل کهن فعل ماضی استمراری (گفتندی) و واژگانی مانند «بر رسته» از ویژگی‌های سبک دوره سامانی‌اند.

۲۵ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بیت سؤال از آغاز صبح سخن می‌گوید و بیت گزینه ۱ از آغاز شب. از این رو با یکدیگر تضاد مفهومی دارند.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. منظور از «محبوبه نیلگون عماری» در بیت صورت سؤال «خورشید» است و بیت صحنه طلوع خورشید را توصیف می‌کند. در بیت گزینه ۴ نیز فردوسی با لحنی حماسی طلوع آفتاب و شروع روز را توصیف کرده است. «خور» در این بیت همان خورشید است. تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: این بیت خاقانی هم به آغاز صبح اشاره دارد، اما از لحاظ تصویری با بیت صورت سؤال قرابت چندانی ندارد، زیرا دقیقاً به طلوع خورشید اشاره نکرده است.

گزینه ۲: شاعر این بیت به توصیف باز شدن شکوفه گل پرداخته است و گل را به لیلی (معشوق) تشبیه کرده است که سرش را از عماری (کجاوه) بیرون آورده است.

گزینه ۳: وقتی زلف معشوق بر چهره‌اش افتاد، مردم بانگ برآوردند که آفتاب گرفت (تشبیه روی معشوق به آفتاب).

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. جمله آمده در گزینه ۱ جزو ویژگی‌های فکری شعر سبک خراسانی است نه ادبی.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مفهوم ابیات گزینه‌های ۱، ۳ و ۴: در این ابیات، موضوع این است که آدمی نباید کاری ناشایست (آزردن مردم، بد کردن و سنگ‌گران انداختن) انجام دهد که در آینده مجبور باشد مکافات آن عمل را بکشد.

مفهوم بیت گزینه ۲: در این بیت، شاعر به ویژگی ناپایداری احوال در جهان اشاره دارد و می‌گوید ممکن است در لحظه‌ای، ماتم شخص به سرور و سرور تبدیل شود.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. موارد این گزینه با توجه به صورت سؤال صحیح‌اند.

از دیگر ویژگی‌های نثر دوره سامانی می‌توان به ایجاز و اختصار در لفظ و معنا، کوتاهی جملات، بهره‌گیری کمتر از لغات عربی و افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر عربی اشاره کرد.

ویژگی‌های فکری دیگر در شعر خراسانی هم عبارتند از: واقع‌گرایی در شعر و توصیفات طبیعی، ساده، محسوس و عینی - معشوق زمینی - سادگی و جنبه عملی و دستوری در اشعار اندرزگونه - فکر و کلام ساده و به دور از پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و فلسفی.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: ویژگی زبانی شعر سبک خراسانی - ویژگی فکر شعر سبک عراقی

گزینه ۲: ویژگی زبانی شعر سبک خراسانی و نثر دوره سامانی - ویژگی ادبی شعر سبک خراسانی

گزینه ۴: ویژگی نثر دوره دوم (عراقی) - ویژگی فکری شعر سبک خراسانی

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ویژگی‌های فکری سبک خراسانی: غلبه روح شادی و نشاط و خوش‌باشی - واقع‌گرایی و توصیفات طبیعی، ساده، محسوس و عینی - معشوق عمدتاً زمینی - حاکم بودن روح حماسه بر ادبیات - سادگی و جنبه عملی و دستوری داشتن اشعار پندآموز و اندرزگونه - فکر و کلام ساده و عدم وجود پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و فلسفی - مضمون عمده اشعار این سبک، حماسه، مدح، اندرز و ... است.

پاسخنامه کلیدی

۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴
۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴
۳۳	۱	۲	۳	۴